

Jeugd in Onderzoek 2024

*Samen leren en verbeteren
in de samenwerking van
onderwijs en zorg*

Janneke Metselaar en Anja Holwerda

26 september 2024

ZonMw

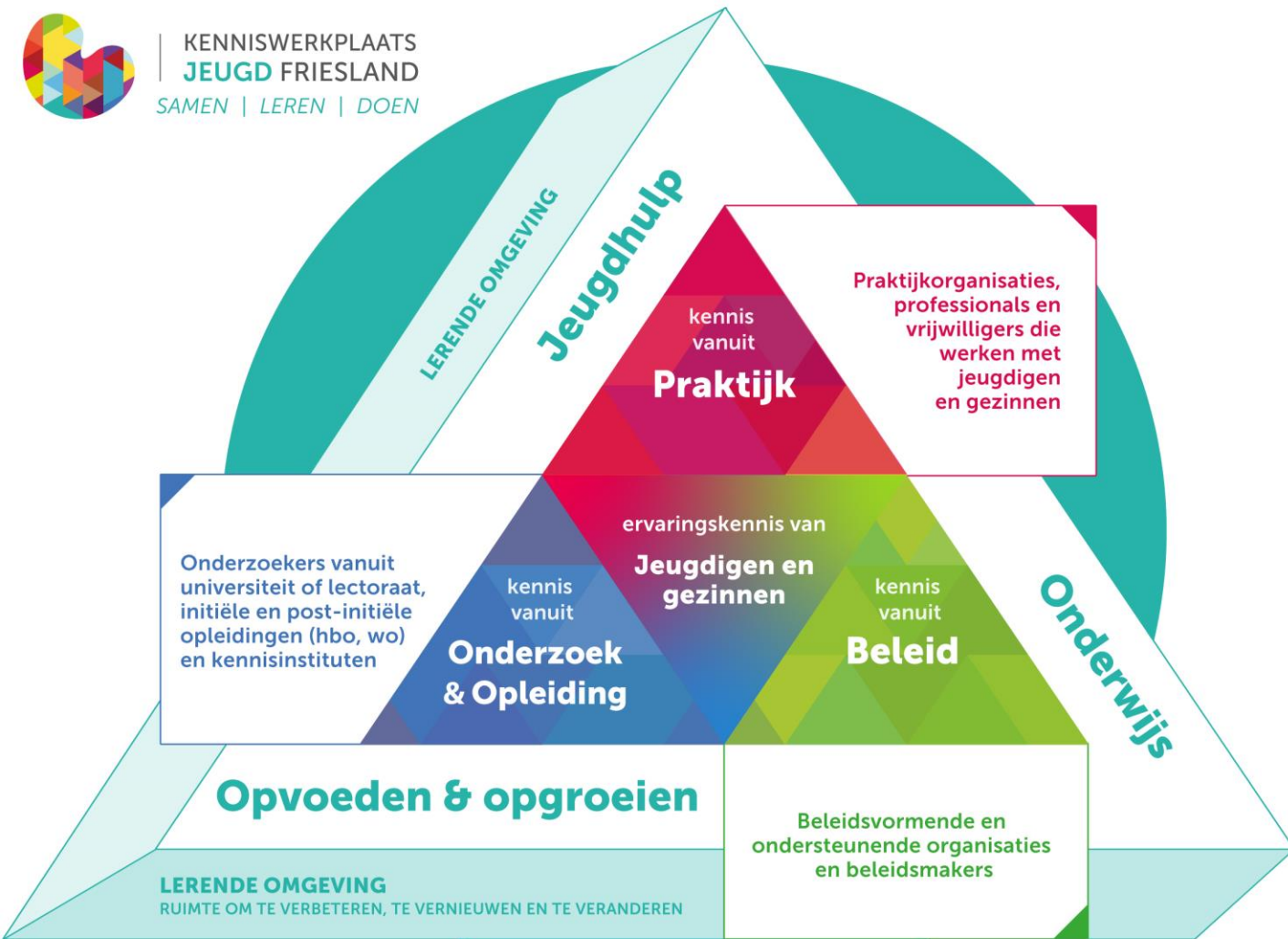

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

Janneke Metselaar
Lector Zorg voor Jeugd NHL Stenden

Anja Holwerda
Projectleider en senior onderzoeker
Kenniswerkplaats Jeugd Friesland

Regionale
Kenniswerkplaatsen
Jeugd in Nederland

Wie zit er in deze workshop?

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

Steek je hand op als je bent een

- Jeugdhulpprofessional
- Beleidsmedewerker gemeente
- Ervaringsdeskundige
- Onderwijsprofessional
- Onderzoeker
- Bestuurder of manager
- Wie hebben we nog niet genoemd?

1. **Waarom samenwerking Onderwijs en Zorg?**
2. **Voorbeelden vanuit de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland**
3. **Aan de slag!**
 - Reflecteren op eigen ervaringen
 - Micro-narratieven
 - Spiegelen ...
4. **Wat neem je mee?**

Werkdruk

Beperkt **inzicht** in
en **begrip**

Onbekendheid
beschikbare
expertise

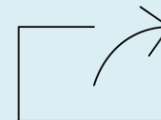
Beperkte **samenwerking**
met en rondom
jeugdigen en
gezinnen

Professionals
trekken pas aan de
bel als leerling is
vastgelopen

Leerlingen **over de**
schutting als niet
passen in
structuur

1e praktijkvoorbeeld: Dialoogtafels

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

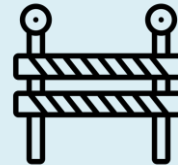
- **Casus-specifieke Dialoogtafels** met 4-6 professionals uit zorg en onderwijs rondom één leerling vanuit zowel **primair en voortgezet** onderwijs als **MBO**

Succesfactoren

Belemmeringen

Aanbevelingen

- **Overstijgende dialoogtafels:** 1 met werkgroep + 1 met stuurgroep
 - ✓ prioriteren van **aanbevelingen** en maken **vervolgafspraken**
- Concrete **verbeterafspraken** op zowel uitvoerend, als middenkader en bestuursniveau

LEEF- EN WERKSITUATIE / CONTEXT

- Sociale steun
- Inkomen
- Schulden

GEZIN

- Problemen & krachten
- Verwachtingen over de hulp
- Motivatie

ORGANISATIE / CONTEXT

waarin gewerkt wordt:

- Samenwerking en afstemming
- Werkdruk / capaciteit
- Ruimte voor maatwerk

HULPVERLENERS

- Kennis en vaardigheden
- Verwachtingen over de hulp
- Gezamenlijke besluitvorming met gezin
- Grondige probleem- en krachtenanalyse / diagnostiek

INTERVENTIES

- Passend bij problematiek en gezin
- Tijdig ingezet
- Effectief

Uitkomsten: Wat kan beter?

- Focus op **gedrag** jeugdige en niet op onderliggende **oorzaken**
- Te vaak praten **over** en **niet met** jeugdige/ouders
- **Oordelen en aannames** zonder gezamenlijk overleg
- **Meer verbinding met elkaar / elkaar zien en horen**
- **Onvoldoende vaardigheden** om belang en meerwaarde van informatie-uitwisseling, afstemming en samenwerking aan jongere/ouders duidelijk te maken
- **AVG** en **protocollen** als excuus om niet te overleggen of af te stemmen

Wat hebben Dialoogtafels opgeleverd?

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

Meer **begrip** voor
elkaars
rol en
positie

Meer **inzicht** in elkaars
expertise en (on-)
mogelijkheden

Meerwaarde van
samen optrekken
rondom jeugdigen
zichtbaar

Samen optrekken
essentieel voor
continuïteit
schoolloopbaan
jeugdigen

Dialoogtafel-
methodiek
inzetbaar voor
systematische
reflectie

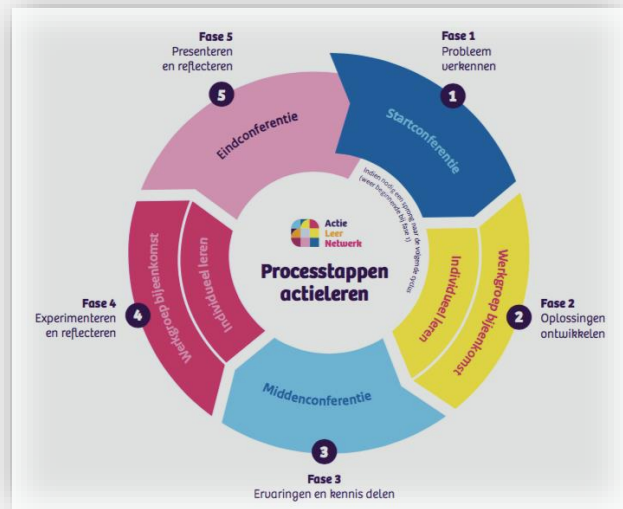

'in the lead'
zijn als zorg/
onderwijs
≠ leerlingen
doorschuiven

Tools tijdens LNW

Groep schoolverzuim I

System mapping

Legenda:
communicatie
goed= groen
minimaal= oranje
Slecht= rood

inzichten: 1. Delen
inzichten met
betrokkenen om
compl. aan te tonen, 2.
betrokkenheid ouders/
familie, 3.

Openstaande vragen nav tussenbijkomst

Contact met a.
overige familie/
b. sociale
netwerk/
c. huisarts/

Angst
ouders- waar
komt deze
vandaan

Wat is het
niveau van
ouders

Ideeen/ suggesties nav voltooien system map

Gesprek schoolarts/
gebiedsteam i/m
taken-
verantwoordelijkheden

2042021 Opvallend w:
sieren:
medgebiedsteam/schoolen-
heden lijn met ouders, maar
lijn met school is ook niet
stevig. Andere profies.
hebben veel contact met
elkaar.

Ouders nemen alleen
contact op met
leerkracht als dat
nodig is en zn de
directeur. Voor de rest
nemen de ouders
geen initiatief.

Verhouding
lijnen buiten
de ouders;
zijn er veel

Suggestie voor de
toekomst;
dialoogtafelmethodiek

Med.
gebiedsteam
heeft geen
rechtstreeks
contact met
school [bewust].

Gebeurt veel over
het kind; maar wie
heeft contact met
het kind? Mag
alleen als het over
lesstof gaat

Eenduidige
communicatie- taken/
verantwoordelijkheden.
Kind woort in andere
gemeente. Leerplcht
heeft het gebiedsteam
geen regisseur is van de
caus.

Anonieme melding
IB-er richting veilig
thuis [tussen
tussenbijkomst
en 28-4 in]

Zorgmelding

Bespreekvragen uitkomsten system map

	ja	nee
1 HERKENNEN Zijn de uitkomsten te plaatsen/ herkennen?	<p>Ja het komt overeen met het gevoel wat ik heb als het gaat om schoolverzuim - veel mensen betrokken, onduidelijk wie wat doet</p> <p>helpt in de praktijk de volgende stappen te zetten. Geeft inzicht in alles</p> <p>Ja, herkenbare patronen (in beide system maps)</p> <p>De uitkomsten zijn relevant voor de praktijk.</p> <p>prima te plaatsen en herkenbaar uit de praktijk</p> <p>Ja, erg herkenbaar. Er wordt vaak veel geproblemeerd met betrokkenen, maar anders met degenen waar het om gaat.</p>	
2 BEGRIJPEN Kunnen we de uitkomsten verklaren?	<p>ja, inzichtelijk waarom bepaalde contacten goed of niet zo goed verlopen en er wel of niet zijn</p> <p>ja het is een overlap tussen onderwijs en zorg, vrijwillig en verplicht kader</p> <p>De systemmap zorgt ervoor dat het visueel wordt, waardoor het beter te verklaren is.</p> <p>De uitkomst uit onze systemmap vind ik erg logisch</p> <p>Te verklaren doordat er niemand is die regie neemt.</p> <p>Ja, ik denk dat de uitkomsten de weerkerende praktijk functies</p> <p>we waren nog teveel bezig met taal en begrippen i.p.v. uitkomsten</p>	
3 WAARDEREN Vinden we de uitkomsten goed genoeg? Moeten we er iets mee?	<p>uitkomsten geven inzicht en leggen belang van de eigen verantwoordelijkheid pakken aan</p> <p>Zorgen dat er iemand is die regie neemt.</p> <p>Met de uitkomsten krijg je inzicht, die je kunt delen met andere betrokkenen.</p>	<p>Ik denk dat we nog niet klaar zijn. Duidelijke uitgangspunten nodig</p> <p>Hoe krijgen we alle partijen mee?</p> <p>Blijkbaar zijn de wettelijke kaders niet duidelijk?</p>
4 VERBETEREN Wat moet er veranderen? Nieuwe ideeën om te proberen?	<p>in praktijk moet iedereen verantwoordelijkheid pakken en beter samenwerken</p> <p>Van tevoren zorgen dat er afgesproken wordt wie de verantwoording heeft en regie neemt en houdt.</p> <p>Dit vaker inzetten in eigen praktijk bij ingewikkelde casussen.</p> <p>meer vanuit casus werken is beter te begrijpen</p>	<p>kijken hoe we tot kaders kunnen komen</p> <p>het plaatje zou eigenlijk in de toekomst mooier mogen. Meer de hele casus benutten; dat het systeem evenrechtiger eruit ziet</p>

Systeem in kaart brengen, zodat niet alleen de focus op het kind wordt gelegd. Maar ook de omgeving wordt meegenomen. Het dwingt om breed te (blijven) kijken.

eenheid van taal is belangrijk in de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Daarbij ook nog de vraag of het een probleem van het systeem of een probleem van de leerling is.

Vanuit verschillende referentiekaders inzicht, visie en meningen. Erg waardevol

Verschillende perspectieven die samen komen

Het geeft inzicht in patronen. Vooral in ons eigen gedrag.

de vragen en het gesprek helpt helder maken wat je doet en geeft nieuwe inzichten

Het is de moeite waard om een casus/onderwerp door te spreken en daarop te reflecteren: het legt patronen bloot

Er wordt niet altijd iemand aangesteld om regie te houden.

Goede voorbereiding en in kaart brengen van de situatie, betrokkenen en in contact zijn en blijven met degene waar het om gaat.

Ook als professionals moet je de taken en rollen vooraf bespreken en afstemmen.

Het heeft inspiratie gebracht om een probleem te analyseren - leerzaam

De methode van system mapping biedt goede aanknopingspunten (niet eindeloos, maar voor nu in deze fase, heel werkbaar)

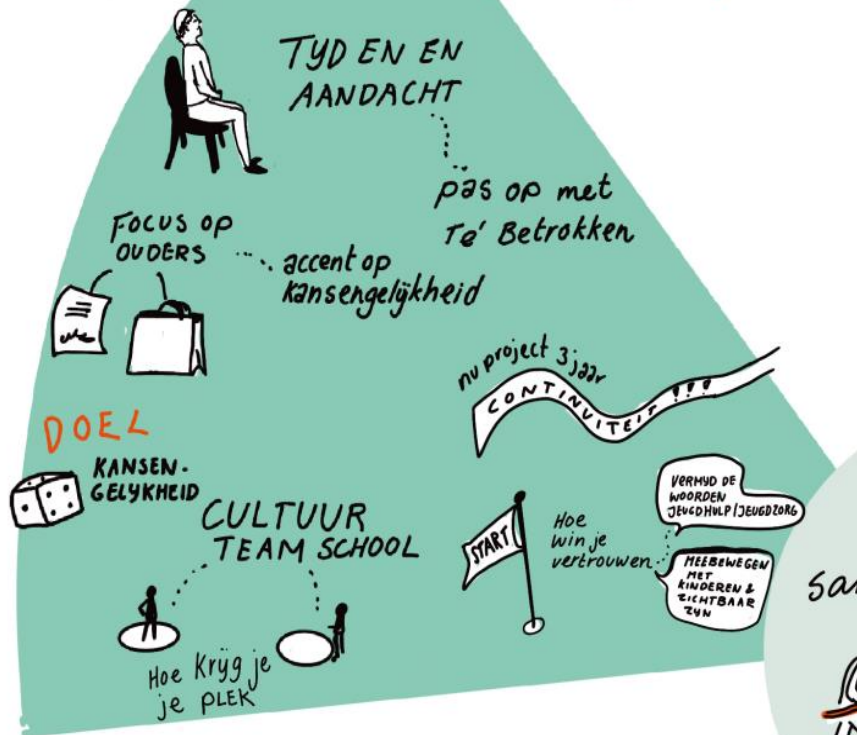
Heeft mij wederom laten zien dat je veel vragen moet stellen om elkaar te begrijpen om tot een goede analyse te kunnen komen

Goed in kaart brengen wat de vraag is en welke stap als eerste genomen moet/kan worden.

Als onderzoeker: leerzaam (het levert aanvullende inzichten op) om met elkaar 'boven' een casus of onderwerp te gaan 'hangen' en daarover met een helicopterview te reflecteren.

Een casus nog beter analyseren aan de start van het hulpverleningstraject. Duidelijke afspraken maken en betrokkenen om tafel krijgen.

BRUGFUNCTIONARIS

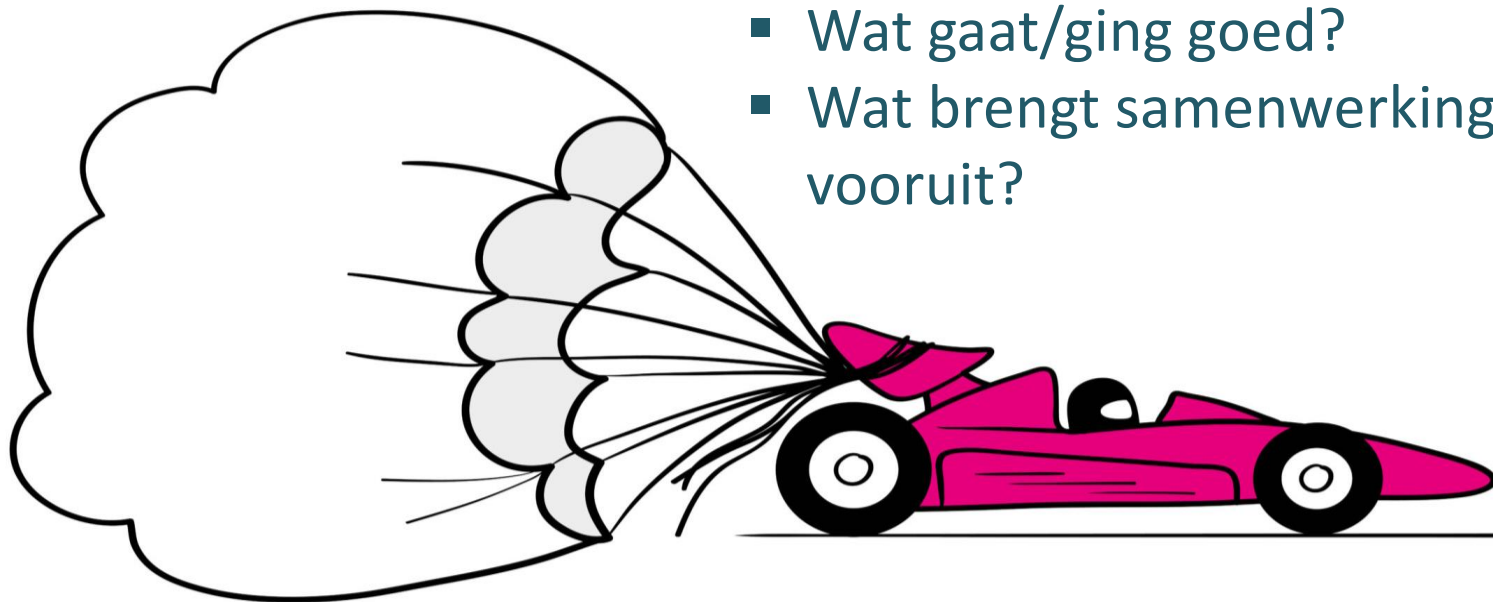
3e praktijkvoorbeeld: Brugfunctionaris

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

- Investeert in **relatie** met kinderen en ouders en biedt **laagdrempelige ondersteuning**
 - met potentie voor **deskundigheidsbevordering** school professionals
- Ervaringen vanuit ouders:
 - Vaak **aanwezig** en neemt echt de **tijd** voor kinderen en ouders
 - Mogelijkheden voor **laagdrempelig contact**
 - **Vriendelijke** en **open houding**
 - **(Praktische) ondersteuning** en altijd **bereid om te helpen**
- Ervaringen vanuit kinderen:
 - **Pro-actief** en **gemakkelijk benaderbaar**
 - Kinderen voelen zich **gehoord** en **begrepen** / biedt kinderen **veiligheid**
 - **Stelt kinderen op hun gemak** en **sluit aan** bij wat kinderen **nodig hebben**
 - Medewerkers (zeer) **tevreden** over inzet Brugfunctionaris

- Wat gaat/ging minder goed?
- Wat remt onze samenwerking af?
- Wat houdt ons tegen?

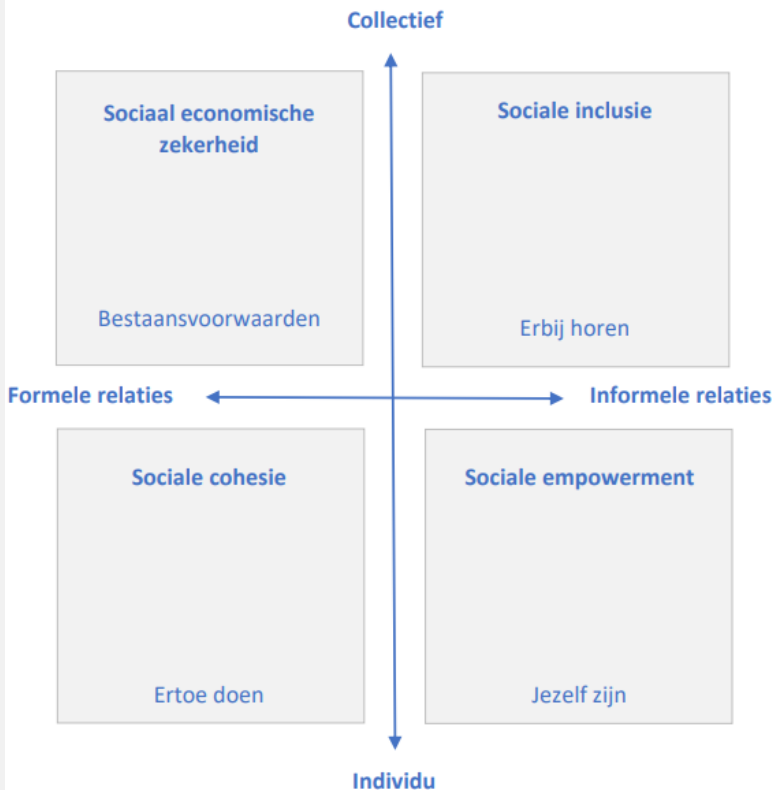

- Wat gaat/ging goed?
- Wat brengt samenwerking vooruit?

Micro narratief: een voorbeeld

Sociale Kwaliteit

Voorwaarden en wisselwerkingen

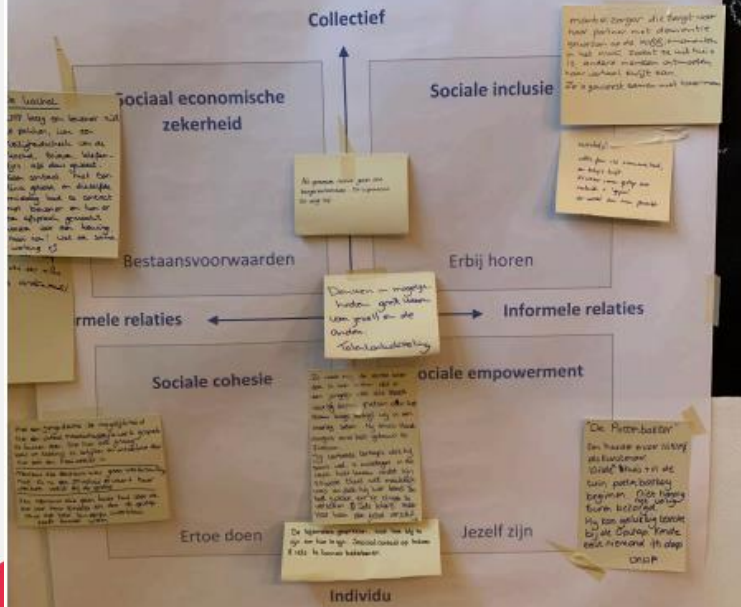
KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

Sociale Kwaliteit,
Voorwaarden en Wisselwerkingen

Sociale Kwaliteit

Voorwaarden en wisselwerkingen
Sociale Kwaliteit in Netwerkcenrum De Opstap

Waardecreatie

zichtbaar maken met
micro-narratieven

Mantelzorg die zorgt voor haar partner met dementie gewezen op de koffiemomenten in het NWC zodat ze uit huis is, andere mensen ontmoeten, haar verhaal kwijt kan. Ze is geweest samen met haar man.

Met een jongedame de mogelijkheid hier een school maatschappelijk werk gesprek te kunnen doen. Die hier ook graag komt om kleding te bekijken en ontdekte dat hier ook een naaiatelier is.

- Schrijf een **'micro-narratief'**
Concrete beschrijving van **succeservaring** in de samenwerking tussen onderwijs en zorg

Micro-narratief = mini-vertelling over persoonlijke ervaring die met anderen wordt gedeeld

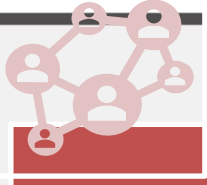

Succesvolle samenwerking

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

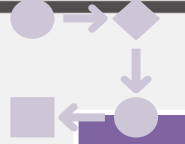
Bestuurlijke aard

Relationele aard

Professionele aard

- **Tijd** krijgen en maken voor **evaluatie** en **reflectie**
- Evalueer en reflecteer **samen** met alle betrokkenen
 - zowel **jeugdige en gezin** als **betrokken professionals**
- **Erken** en **respecteer** elkaars **expertise** en maak daar gebruik van
- **Overstijgend belang** van contact tussen school en zorg en jongere en ouder(s)
 - essentieel voor **continuïteit in schoolloopbaan**
- Benut **bestaande kennis** en **hulpmiddelen**

Bedankt voor jullie aandacht!

MEER WETEN OF ZELF AAN DE SLAG?

www.awtijf.nl

[Dialogotafelmethodiek](#)

Anja Holwerda holwerda.a@jeugdhulpfriesland.nl

Janneke Metselaar janneke.metselaar@nhlstenden.com

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND